

1 Samenvattend overzicht van het artikel

(Is iets uitgebreider geworden om beter de 'rode lijn' in de tekst te vinden.)

Dit hebben we ooit gehoord of gelezen: 'God is overal' (Catechismus). 'God ziet mij, hier vloekt men niet.' 'God is een teddybeer.'

Ontstaan van religie

Karin Armstrong schrijft dat het ontstaan van religie te situeren is in de tijd dat mensen kunstwerken begonnen te maken. De Leeuwmens (zie afbeelding), 40 000 jaar oud, zou de oudste religieuze voorstelling zijn. Het leven van de oermens is gevaarlijk. Door over dit beeld te wrijven en het te vereren, komt de oermens in contact met iets heiligs, iets goddelijks.

Verbod op het maken van beelden

Wanneer de mens aan landbouw gaat doen en de leefomstandigheden veranderen wordt het schrift uitgevonden. Kleine tekeningetjes op kleitabletten. In de Hebreeuwse Bijbel wordt God geen talisman of fetisj, maar uit woorden blijkt dat hij een persoon is die zich bekend maakt en de mens ter verantwoording roept. Je mag hem geen naam geven en geen beeld van hem maken. Aan Abraham maakt hij zich bekend: laat je zekerheden los. Later: Trek weg uit de verdrukkende slavernij van Egypte. Hij zal er voor je zijn. Zo mocht ook Ruth ervaren.

Maar wie is God dan?

God kan je niet lokaliseren of hem tot iets dwingen. Hij is er gewoon en spreekt door zijn profeten. Jesaja geeft in een beeld aan ('wolf en lam liggen samen') dat hij paradoxaal anders aanwezig is bij de mensen dan wij hem voorstellen. Pas in Jezus zullen wij dat begrijpen. Jezus is hét beeld van God.

Bij het gevecht tussen aartsvader Jacob met de Engel (zie afbeelding) wordt duidelijk dat in de ontmoeting met God de mens zich uiteindelijk gewonnen moet geven. Die minne-strijd (volgens mystici) gaat in tegen de zelfbeschikking van de hedendaagse mens.

Godsbeelden zijn als kunstwerken

Het diepste van de mens is de huid. Daar wordt hij de werkelijkheid gewaar. Via kunst (schilderij, gedicht, muziek...) wordt de mens aangeraakt voor Diegene die zich openbaart. Wat verborgen is, wordt in een kunstwerk geopenbaard.

Ruusbroec: we kunnen in een beeld/kunstwerk God 'aenstaren en doresien'.

Een godsvoorstelling kan weerstand oproepen. Zo het Lam Gods van Van Eyck dat ons heel indringend aankijkt en dat ons aanspreekt op onze ver-antwoord-elijkheid.

Bijbelse teksten en verhalen zijn soms moeilijk te begrijpen. Ezra heeft het er moeilijk mee. De interpretatie van de tekst vraagt steeds verder nadenken: het is een proces dat nooit eindigt. Bijbelse teksten kunnen maar leven door interpretatie.

Institutionalisering

Met de uitbreiding van het christendom wordt 'Gods mysterie met de mens' ingepakt, gedefinieerd en zelfs juridisch geregeld. (M.a.w. wat dus allereerst ervaring was verstolt tot formules en regels). Wanneer sinds de 19de eeuw wetenschap en techniek zich verder uitbreiden en mensen mondiger worden, wordt het duidelijker dat sommige godsbeelden haaks staan op wat evident geworden is. God kan niet de Grote Genezer zijn die zoals een medicijn of een chirurg ingrijpt.

Toch kunnen we het vertrouwen in God blijven bewaren, omdat Hij bij ieder - en zeker bij de zieke mens - betrokken blijft. Een beter beeld voor die werkelijkheid is misschien God als de Grote Vriend.

Evolutie van godsbeelden bij vrouwen

De auteur heeft rond 2000 een bevraging gehouden bij 47 katholiek opgevoede oudere vrouwen. Ze groeiden op met het beeld van een *statisch* almachtige God-Vader, buiten en boven hen. Velen ervoeren die God als een 'controlepost' die angst- en schuldgevoelens bezorgde. Voor anderen was Hij eerder *vriendelijk* en bezorgde Hij houvast en troost.

Na 1950 komt dit godsbeeld onder druk te staan van de *veranderende cultuur*: meer ontwikkeling, meer een eigen beroep, meer verantwoordelijkheid o.a. ook voor gezinsplanning. Wie God als controlerend ervoer, komt er tegen in opstand. Ook de vriendelijke God wordt als betuttelend ervaren. Bij velen wordt de godsvoorstelling *dynamischer*. Sommigen ervaren God met een 'hart' (cf. H. Hartbeeld) die haar in de armen sluit bij zware ziekte. Een vrouw die thuis vernederd en geslagen wordt, vindt troost in de gekruisigde Christus. Als ze weg gaat bij haar man, zal ze zich evenwel niet in die slachtofferrol installeren. Ze wordt een vrije, geëngageerde vrouw. Dus vooral in crisissen komen godsbeelden onder druk te staan. De moderne, maakbare mens maakt zich los van een God die troostend is bij pijn en lijden.

Veel protest is er tegen het dominante, mannelijke beeld van God als vader. Omdat het eigen beeld als vrouw en moeder onduidelijker geworden, komen zij niet tot een vrouwelijke of moederlijke God. Ze identificeren zich niet met hun eigen moeders die vroom en volgzaam waren, heel afwijzend tegenover lichamelijkheid en seksualiteit. Ze willen geen betuttelende moeder worden, maar laten hun kinderen eerder los. Veel vrouwen laten het beeld van een *persoonlijke* God los, maar kiezen voor God als een verbindende kracht, een licht, inspiratie... Ze spreken ook moeilijk over geloof met hun kinderen.

Besluit

Lees de tekst die je onder 'besluit' vindt. De rode lijn in de tekst wordt erin samengevat en de laatste paragraaf opent op de vragen.

2 Methodische aanwijzingen

* De eerste vraag zal wat stille tijd vergen zodat iedereen erover kan nadenken en er iets over opschrijven om dan uit te wisselen. Ook voor de tweede en de derde vraag geldt dit zeker. De uitwisseling erover wordt zeker boeiend!

* Voor een andere, heel persoonlijke en creatieve mogelijkheid: **zie bijlage 2** waarin ik een selectie van gedichten die over God handelen heb samengebracht. Ik deed mijn keuze in de eerste 4 blz. Déze keuze van 9 teksten kan dus op 4 blz. worden afgedrukt. Maar vanaf blz. 5 nam ik nog andere gedichten op. Zo kan je zelf eventueel gedichten uit mijn' keuze' vervangen door gedichten die volgen vanaf blz. 5 en waarmee je zou willen werken. Iedere deelnemer dien uiteraard te beschikken over de tekst. Best beperken tot maximum 4 blz.

►► *Werkwijze met deze gedichten*: Je neemt een kwartier de tijd om elk persoonlijk in stilte de gedichten te laten lezen. Je vraagt elke deelnemer naar zijn/haar voorkeurgedicht en waarom. Kan een boeiende uitwisseling worden waaruit de geliefde godsvoorstelling zeker zal blijken!

3 Een verhaal van Mozes die een herder ontmoet...

Ook gewone volkse voorstellingen van God kunnen heel waardevol zijn. De kritische rede is niet het enig criterium om te oordelen over het godsbeeld of de godsvoorstelling waarmee mensen leven! Dat moge blijken uit onderstaand verhaal. We moeten niet 'oordelen' of een bepaalde godsdoorstelling al dan niet kan of mag. Als ze goed functioneert voor de betrokken persoon kunnen we er best alle respect voor opbrengen...

In het leven van Mozes komt volgens een joodse volkstraditie een opmerkelijke passage voor.

Mozes ontmoet in de woestijn een herder. Hij brengt de dag samen met de herder door en helpt hem bij het melken van de schapen. Aan het eind van de dag ziet hij dat de herder de beste melk die hij heeft in een houten nap giet, die hij op enige afstand op een platte steen zet. Dan vraagt Mozes hem waar dat voor dient, en de herder antwoordt: 'Dat is de melk voor God'. Mozes snapt het niet en vraagt hem wat hij bedoelt. De herder zegt: 'ik neem altijd de beste melk die ik heb om die aan God te offeren.' Mozes, die veel meer verstand heeft dan de herder met zijn naïeve geloof, vraagt hem: 'En drinkt God die op?' 'Ja, antwoordt de herder, dat doet Hij.' Dan ziet Mozes zich verplicht de arme herder voor te lichten en hij legt hem uit dat God, omdat Hij zuiver geest is, geen melk drinkt. Toch is de herder er zeker van dat Hij dat wel doet, en zo redetwisten ze een poosje. Het loopt hierop uit dat Mozes tegen de herder zegt dat hij zich achter de bosjes moet verbergen om te zien of God de melk inderdaad komt opdrieken. Mozes gaat dan de woestijn in om te bidden. De herder verbergt zich, het wordt nacht en in het maanlicht ziet de herder een klein vosje uit de woestijn komen aantippen; het kijkt rechts, het kijkt links en gaat recht op de melk af, likt die op, en verdwijnt weer in de woestijn. De volgende morgen vindt Mozes de herder helemaal ontdaan en terneergeslagen. 'Wat is er aan de hand?' vraagt hij. De herder zegt: 'U had gelijk, God is zuiver geest en Hij heeft mijn melk niet nodig'. Mozes is verbaasd. Hij zegt: 'Je zou blij moeten zijn, je weet nu meer van God dan eerst'. 'Dat wel', zegt de herder, 'maar het enige wat ik kon doen om mijn *liefde* voor Hem *tot uitdrukking te brengen* is mij nu ontnomen'. Mozes begrijpt wat hij zeggen wil. Hij trekt zich terug in de woestijn en bidt met aandrang. In de nacht spreekt God tot hem in een visioen: 'Mozes, je hebt verkeerd gedaan. Het is waar dat Ik zuiver geest ben. Maar toch heb Ik de melk die de herder mij offerde altijd in dank aanvaard als het bewijs van zijn liefde, maar omdat Ik als zuivere geest die melk niet nodig had, deelde Ik hem met dat kleine vosje, dat zo dol is op melk.'

4 Suggesties voor een bezinnend gebedsmoment

Breng mee: O.T.; CD DDW18; twee liederen youtube om af te spelen

4.1 Zing het lied Z.J.329 Wij zoeken hier uw aangezicht (DDW18/10)

1 Wij zoeken hier uw aangezicht.
God, houd uw oog op ons gericht:
Kyrie eleison!

Kyrie eleison!

2 Om alles wat U tegenspreekt,
een wereld waar uw Naam ontbreekt:

3 Uw Zoon heeft ons de weg
gebaand.
Wij zullen vol vertrouwen gaan:
Kyrie eleison!

4.2 Beluister 1 Kon. 8,1-21 De inwijding van de tempel

De ark van het Verbond met de twee stenen tafelen wordt vanuit de Davidsburcht in Jeruzalem naar de pas gebouwde tempel overgebracht. De wolk is symbool van Gods aanwezigheid die de tempel vult.

4.3. Beluister het lied God is gratis (voor mijn kleinzoon)

*God kan je niet meer op een plaats lokaliseren zoals ten tijde van Salomo, volgens Herman Van Veen is Hij in je hart. Muziek van dit lied: zie **bijlage 3**.*

God is de wind
God is de wind, jongen
die door je haar
die door je haar
waait

God is de zon
God is de zon, jongen
die je gezicht
die je gezicht
verwarmt

God is geen bijl
God is geen wet

God is geen standbeeld
God is geen oordeel

God is een vlok
God is een sneeuwvlok
die op je hand
die op je hand
smelt

God is een woord
God is een naam
die in je hart
die in je hart
woont
God is gratis

4.4 Beluister het lied Niet in 't geweldige geluid (Nederland zingt, E.O.)

(CTRL+klikken) op [Niet in het geweldige geluid - Nederland Zingt - YouTube](#)

Niet in 't geweldige geluid van stormwind,
die de rotsen breekt,
is het Uw stem die tot ons spreekt,
de stormen trekken voor U uit.

Niet in het alverblindend licht van vuur,
niet in een vlamme gloed,
is het dat Gij wilt zijn ontmoet
en vinden wij Uw aangezicht.

en ook wanneer de diepte trilt
en d'aarde siddert als een riet,
is het in deze beving niet,
dat Gij U openbaren wilt.

Maar als de koelte om ons staat
en een zacht suizen ons vervult,
weten wij dat Gij komen zult
en wij omwinden het gelaat.

4.5 Gebed (naar 1 Jo. 4,12) - Karel Marynissen (Marc Vanoverweghe)

U, God, heb ik nooit gehoord,
maar ieder woord
door een mens
mij toegefluisterd
heb ik beluisterd
en in mijn hart bewaard.

beluisterd
en herfluisterd
en in mijn hart bewaard.

U, God, heb ik nooit gezien,
maar als een die-
naar heb ik ieder woord
van een mens

Moge soms een mens
— het is uw wens —
mijn woorden horen
en beluistren
en herfluistren
en U daarin ervaren.

Aan- en opmerkingen aan guido.debonnet@skynet.be